

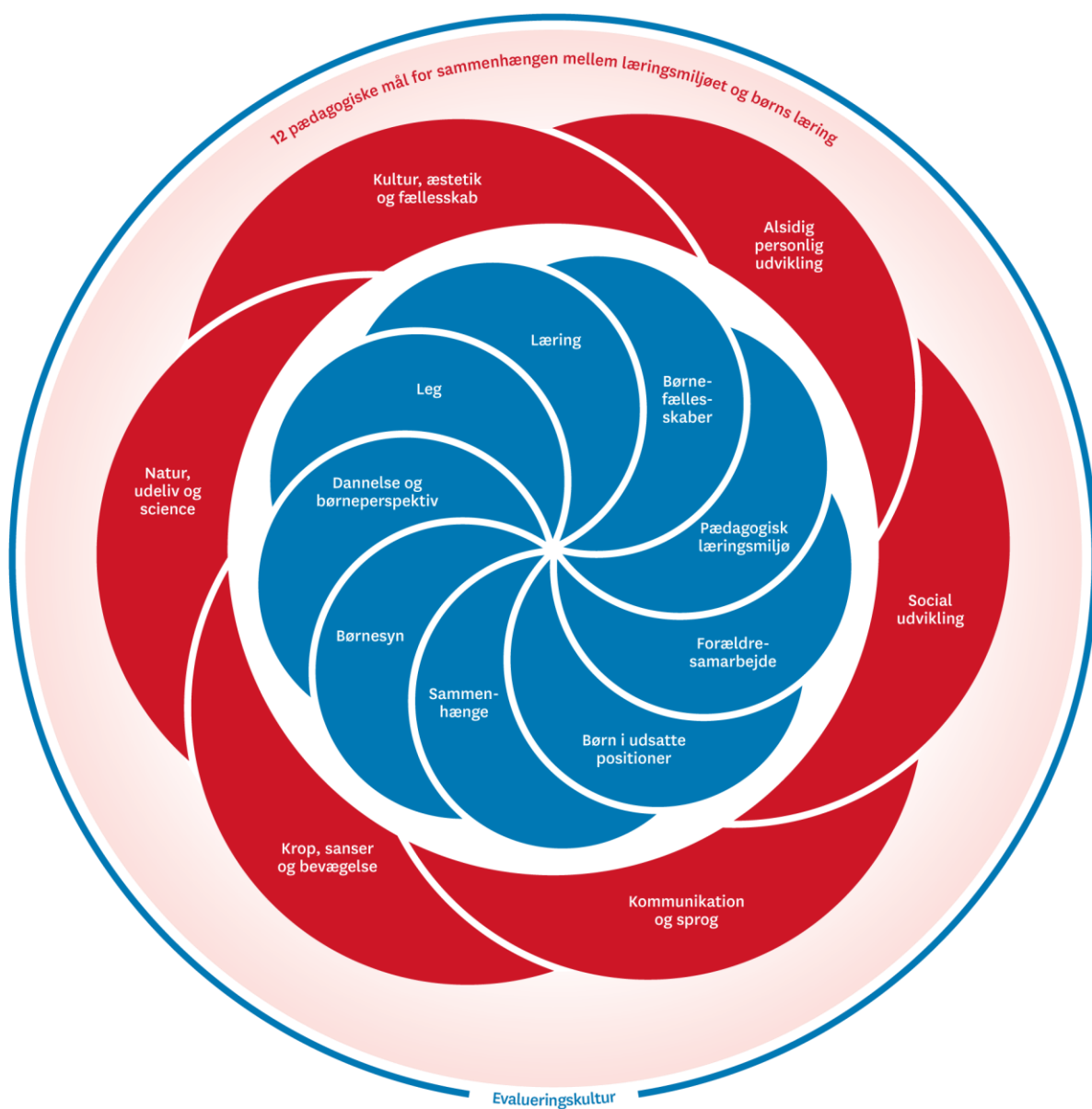
Den nye styrkede læreplan

Glostrup dagpleje juli 2021

GLOSTRUP
K O M M U N E

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Kære læser

Velkommen til! Du sidder lige nu med den nye styrkede læreplan for Glostrup Dagpleje¹ i hænderne. Måske er du forælder til et barn i dagplejen, måske er du politiker i kommunen, måske er du netop blevet mor og er i gang med at undersøge, hvilken pasning du skal skrive dit barn op til. Uanset hvem du er, så er vi glade for at du læser med, og vi vil gøre os umage for, at du skal blive hængene til den sidste side. Du skal vide, at denne læreplan har givet os både hovedbrud, begejstring, frustrationer, ambitioner og et par søvnløse nætter. For hvordan skal vi (be)skrive, at vi lever vi op til alle de krav læreplanen kaster på bordet og samtidig bevare troværdigheden?

Hvordan undgår vi, at læreplanen bliver et glansbillede, en hensigtserklæring, en selvopfyldende profeti og en legitim sovepude, når vi nu kan beskrive, hvordan vi lykkes med det hele til alle tider? Der er ikke noget i læreplanen der ikke er vigtigt at arbejde med, men vi må vove at foretage en prioritering ud fra den overbevisning, at der er noget, der er vigtigere end andet. Det pædagogiske grundlag er vigtigst, det er her vores arbejde med relationen hører hjemme. Det udviklingsstøttende samspil som vi voksne skal sikre, og som er afgørende for en god start i livet. Og ikke mindst troen på, at "børn gør det godt hvis de kan"! Derfor vil arbejdet med det pædagogiske grundlag fylde mest i denne læreplan.

Vi satte os tidligt i forløbet for, at vi ville bestræbe os på at være modige fremfor magelige. Det betyder, at vi har eksperimenteret alt hvad remmer og tøj kunne holde. Undervejs har vi fundet på forskellige benspænd og kreative greb, der gerne skulle medvirke til, at vi ikke altid vælger det oplagte, og skriver det velkendte.

Nogle af de benspænd og kreative greb du vil støde på, hvis du læser videre er;

- Evaluering udelukkende ved brug af lyd
- Video-refleksioner hvor den enkelte dagplejer optager, analyserer og fremlægger videoklip af egen praksis
- Udvikling af kvalitetskriterier med henblik på at vurdere kvaliteten af egen praksis
- Mailkorrespondance blandt medarbejderne om "afmægtighed i pædagogisk praksis"
- Konstruering af nye begreber der kan understøtte ny tænkning ud fra den overbevisning at sproget er en skabende kraft.
- At vi skal granske vores succeser med samme grad af selvransagelse som vi gransker vores fiaskoer
- Beskrive hvordan vi håndterer det, når vi ser dårlig pædagogisk praksis (for ja, det sker)!
- Forståelse af organisatorisk medlemskab som et afgørende greb til udvikling af høj kvalitet

Læreplanen må du gerne holde os op på, spørge ind til eller udfordre så vi kan blive klogere og gøre det bedre for kerneopgaven. Vi kalder ham Malthe, fordi vi har erfaret, at det virker stærkere og mere nærværende at tale om kerneopgaven på den måde. Så ham vi du også støde på adskillige gange i denne læreplan, og det er vel kun rimeligt, for det er jo ham det hele handler om. Uden Malthe, ingen Dagpleje. Han er ganske enkelt organisationens eksistensberettigelse og grunden til at vi går på arbejde.

Rigtig god læselyst!

¹ Glostrup Dagpleje består af 12 dagplejere, dagplejepædagog og dagplejeleder. Hver dagplejer passer 3 dagplejebørn i eget hjem og en gang ugentligt mødes dagplejer med 5 kolleger i dagplejens legestue som har adresse på Diget 78, hvor også dagplejepædagog og leder har kontor.

Leders forord

Den nye styrkede læreplan beskæftiger sig med børns hverdagsliv og inviterer til beskrivelser af hvordan det enkelte dagtilbud lykkes med at skabe det gode børneliv, hvor trivsel, læring, dannelse og fællesskaber er omdrejningspunktet. Af læreplanen skal det ligeledes fremgå, hvordan det enkelte dagtilbud har etableret en systematisk evalueringskultur. Men præcis som den nye styrkede læreplan er funderet på et pædagogisk grundlag, så må det pædagogiske grundlag virke i kraft af noget, som ikke alene er centreret omkring faglighed. For at lykkes med at omsætte den styrkede læreplan, så er høj faglighed nemlig ikke nok. Fagligheden skal virke i en institutionskultur, der skal være præget af god ledelse og godt følgeskab. Hvor milde appeller og fromme håb for længst er erstattet af høje forventninger og tydelige krav. Filosofen Søren Kirkegaard er ophavsmand til citatet om *"at vi skal møde mennesket hvor det er"*, et citat som sandsynligvis er nyttigt utallige steder i livet, blot ikke på en arbejdsplads. I dagplejen har vi derfor gjort op med denne grundlæggende antagelse, og vi møder nu hinanden hvor vi burde være, hvilket betyder, at gensidige høje forventninger er en del af vores arbejdskultur. En kultur, hvor Malthes kommer før alt andet, og hvor vi sammen bidrager til at lykkes med en koordineret indsats, der er præget af sunde balancer mellem rettigheder og forpligtelser.

Jeg plejer at udtrykke det på den måde, at vi har fået et organisatorisk klarsyn, hvor det er blevet tydeligt, at vi hver især er ansvarlige for, at vi forvalter vores organisatoriske medlemskab på nyttig vis – vi har nemlig selv valgt at være her, vi er ansat og ikke indsat, og med det følger naturligvis en forpligtelse til at holde sig engageret og motiveret i kerneopgaven. Med dette også en erkendelse af, at motivation ikke er til stede altid og til alle tider, og at der må være noget andet i værktøjskassen, vi kan gribe efter, i de situationer hvor motivationen blegner. I forlængelse af dette har vi valgt at beskæftige os med "selvdisciplin" – et begreb vi har støvet af og tildelt væsentlig betydning for at vi kan levere høj kvalitet i pædagogisk praksis - en disciplin vi bekender os til, forholder os til, kigger efter og øver os på.

Udover at dette organisatoriske klarsyn har højnet kvaliteten af vores pædagogiske praksis, så har det haft den fortræffelige sidegevinst, at medarbejdertrivslen er øget, den faglige stolthed er kommet på banen, sygefraværet er faldet og samarbejdet er stærkt og tillidsfuldt. Der er således også en faglig stolthed over, at vi nu tør kigge efter i sprækkerne, der, hvor lyset kan have svært ved at finde ind, og hvor der er plads til forbedring – både hos os selv og hos hinanden. I et stærkt arbejdsfællesskab bliver det nemlig muligt at tale om f.eks. afmægtighed i pædagogisk praksis, om hvad der sker, når vi bliver ramt på vores overskud og mærker omsorgstrætheden² banke på, hvordan vi bedst håndterer det, og hvor vi går hen og deler det, så vi får øje på nye og bedre handlemuligheder.

Så foruden det vigtige arbejde med implementeringen og udviklingen af den styrkede læreplan, så arbejder vi videre med ledelse og følgeskab og med fortsat at reflektere vores organisatoriske medlemskab, så længe vi har valgt at være med om bord. Det skylder vi den organisation vi er medlem af og det skylder vi allermost Malthes.

² Omsorgstræthed kan også defineres som en ubalance mellem at give og tage eller som "the cost of care". Det koster noget at være sådan en, der tager sig af andre mennesker.

Dette afsnit om evaluering var egentlig tiltænkt en plads afslutningsvis i denne skabelon for den nye styrkede læreplan. Vi har dog valgt at flyttet afsnittet op som det første efter indledningen, da dette afsnit i højere grad handler om, hvad vi konkret har gjort, fremfor hvad vi synes, der er rigtigt at gøre. Så når vi senere i læreplanen forholder os mere overordnet til diverse pædagogfaglige begreber, så er der her indledningsvis et kig ind i maskinrummet der konkret beskriver hvad vi har gjort, og hvordan vi har gjort det.

Med henblik på at udvikle en systematisk evalueringskultur i dagplejen, har vi arbejdet intensivt med at understøtte, at dagplejerne udvikler en fagligt selvkritisk og kulturgranskende tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis, fordi den stiller spørgsmål, som også giver svar på nogle af skyggesiderne i hverdagens praksis. Vi besluttede på et indledende personalemøde, at vi ville tilstræbe en eksperimenterende tilgang til evaluering og have særligt blik for, at vores evaluering ikke måtte udvikle sig til en form for selvopfyldende profeti, hvor vi måske ville have en tendens til at få øje på det, vi så efter.

Vi ville gerne bevæge os væk fra den evalueringsform vi kendte, som fx smitemodellen, og i stedet eksperimentere med at skabe nye datagrundlag for refleksioner over praksis. I forlængelse af dette har vi afprøvet:

Videorefleksioner

I læringsprojektet er der gennemført flere runder med refleksionsmøder, hvor dagplejerne gruppevis har mødtes med de eksterne konsulenter, og præsenteret videoer af sig selv i samspil med børnene. Videoerne har hver dagplejer optaget i dagplejehjemmet ud fra en bunden opgave om fx at filme fx rutiner, måltidet eller andet. Grupperne har fungeret som et samtale-forum, hvor der er sket en udvikling i måden at tale om sin egen og hinandens praksis på. I starten var der en vis utryghed ved at stille sig selv og sine handlinger til åbent skue for kollegerne. Men efterhånden blev der udviklet en tillid til, at det ikke var farligt at vise situationer, hvor man selv var i centrum. Det skyldtes især, at vi efterhånden lærte at forholde os til selve de handlinger, der udspillede sig – og ikke til personerne. Det blev en god "selvfølgelighed" på disse møder at stille spørgsmålet: Hvordan kunne jeg have handlet

anderledes? På denne måde blev der udviklet en fælles forståelse for, at der ikke kun var én måde, der var den rigtige måde at handle på. Det var altid muligt at gøre noget andet, når man bagefter reflekterede over situationen.

Ved samtalerne var børneperspektivet og fællesskabet i fokus, så de forskellige måder at handle på blev vurderet i forhold til, hvordan børnene reagerede og engagerede sig. På denne måde blev der hen ad vejen opbygget et fælles sprog for, hvad der var 'den gode praksis' og hvad der var 'den mindre gode praksis' – set i forhold til børnenes trivsel og udvikling. Det var en fælles læreproces i bevægelse, hvor det at *forholde sig kritisk* til egen og andres praksis fik en ny betydning. At forholde sig kritisk blev ikke længere et negativt begreb, men et fagligt begreb, der satte fokus på, hvordan situationer kunne være grebet anderledes an, så børnenes perspektiver og engagementer blev inddraget på andre (og måske bedre) måder.

Nedenfor et lille udpluk af erkendelser der blev gjort i forbindelse med at se på videoer fra praksis:

- At opdage hvordan et barn viser engagement for den voksne på andre/flere måder, når man efterfølgende ser situationen på film. Herefter forstærket opmærksomhed på barnets invitationer
- At opdage hvordan børn skaber regler for hinanden og for fælles aktivitet, når den voksne trækker sig og 'ser ud til' at lave 'noget andet'
- At have fælles opmærksomhed på, at sprog kan formidle og forfine en praksis (når refleksioner skaber erkendelser om nye handlemuligheder), men sprog kan også sløre for, hvad der sker (når man taler om praksis i generaliserede, pædagogisk 'korrekte' vendinger).

Vi oplevede i høj grad at vi sammen gjorde os umage for at samskabe tillid undervejs, hvilket bl.a. kom til udtryk ved, at dagplejere medbragte videoklip, hvor det pædagogiske foretagende ikke entydigt lykkes for dem.

Refleksioner over praksis blev rammesat omkring tirsdags- og torsdagsholdet som *feed-back-processer*, hvor ikke kun konsulenterne, men også dagplejerne gav feedback på videooptagelser og observationer ud fra konkrete eksempler. At give feedback på hinandens praksis og handlingsvalg var en måde at skabe fælles faglig læring på, som vi selv nu viderefører. Især de fælles fortællinger viste sig at være værdifulde og nemme at gå til, fordi det understøtter vores praksis som en fortrinsvis mundtlig kultur.

Observationer i legestuen

Her bad vi eksterne konsulenter³ om at observere samspelet mellem børn og dagplejere, organiseringen af børnegrupper, rutinesituationer, overgangssituationer samt dagplejernes indbyrdes kommunikation og samarbejde. Konsulenterne fremdrog en række eksempler, som blev diskuteret med os på fælles møder med deltagelse af dagplejere, pædagog og leder. Generelt viste eksemplerne stor indlevelse i børnenes engagementer samt inddragelse af børnenes perspektiver i legestuens hverdag, men også lærerige situationer, hvor nogle af børnene faldt ud af planlagte aktiviteter, og tydeligvis ikke fik tilgodeset deres behov for tilknytning og tryghed i en stor børnegruppe, og som derved gav os mulighed for at etablere nye og bedre handlemuligheder. Observationerne førte desuden til en drøftelse af vores roller og positioner i forhold til, hvordan børnene viser, hvad de er parate til. Vi har udviklet værdifulde måder at møde børnenes behov på, og vise, at vi ser, hører og forstår børnenes handlinger og de intentioner, der ligger bag. Dette indarbejdede børneperspektiv og kompetencen til at følge børnenes engagement blev på personalemøder diskuteret ud fra spørgsmålet:

"Hvordan udfordres børnenes hidtidige erfaringer, så deres lyst og mod til at overskride vante handlemønstre understøttes?"

³ Eksterne konsulenter er Bent Madsen og Charlotte Brøndsted fra Inklusionsakademiet.

Det handlede om at indtage rollen som den indlevende initiativtager, der går foran og viser børnene nye veje til oplevelser af sig selv, de andre børn og det, de er fælles om. Det er en hårfin balance at vise nye veje uden at fratage børnenes deres muligheder for at gøre egne erfaringer. Det blev en proces med faglig udvikling, hvor dagplejerne satte ord på børnenes udvikling og læring i forskellige situationer, og hvor vi fik skærpet vores blik for vigtigheden af (også) at gå foran.

Lyde fra et læringsmiljø

I vores bestræbelse på at finde nye veje til evaluering blev vi optaget af, hvad der mon ville ske, hvis vi skærpede vores høresans ved at fjerne synssansen. Vi er så vant til, at vi vurderer og evaluerer med udgangspunkt i hvad vi observerer, men hvad mon der ville ske, hvis ikke vi kunne se samspillet, men kun høre det? Hvordan lyder omsorg? Hvordan lyder en god stemning? Hvordan lyder et godt læringsmiljø?

Alle dagplejere optog hver især lyde fra forskellige pædagogiske situationer i dagplejehjemmet, hvor børnenes kommunikation med hinanden og dagplejernes kommunikation med børnene blandede sig med lyde fra rummet, og alle de handlinger der udspandt sig samtidigt. Efterfølgende afspillede vi lydoptagelsen for hinanden i vores refleksionsgrupper og sammen reflekterede vi over det vi hørte. Vi talte bl.a. om, at et godt udviklingsstøttende samspil lød lidt som et stykke god musik, hvor turtagning og forskellige stemmer dannede sin egen rytme, og hvor den milde og guidende stemmetone kunne minde om en melodi i dur.

Det var lærerigt at koncentrere sig om, hvad lyde sagde om situationen og vores roller. På den måde skulle vi danne billeder af situationen ud fra lydene, og det gav nogle nye opmærksomhedspunkter. Fx når vi skulle forstå barnets intentioner alene ud fra dets sproglige udtryk, fordi alle andre sanseindtryk var skåret væk.

En dagplejer fortæller i forbindelse med en lydoptagelse:

"Jeg sidder sammen med to børn og læser en bog. Historien handler om blæsevej, bølger på vandet og skibe der sejler. Pludselig begynder et barn at snakke om 'møller'. Jeg siger: 'Nå, vindmøller' og var vedholdende i at tro, at det var dét, som barnet talte om. Nej, siger barnet. 'vandmøller'.

Pointen er, at det er først da dagplejer lytter optagelsen igennem flere gange efterfølgende, at hun opdager, at barnet siger vandmølle og ikke vindmølle. Denne ordveksling gjorde det tydeligt, hvor meget enkelte ord betyder i samtalen og hvor let vi kan misforstå barnets intentioner."

Månedligt pædagogisk tilsyn med videooptagelser og individuel feedback

De seneste 3 år har vi i dagplejen prioriteret, at der skulle være hyppigt tilsyn hos den enkelte dagplejer, hvorfor alle dagplejerne modtager tilsyn en gang om måneden af cirka halvandens times varighed. Marte Meo⁴ er en filmisk metode vi benytter i dagplejen, og vi arbejder indgående med de forskellige elementer indenfor Marte Meo. Jævnligt optager pædagogen små filmklip under tilsynet og på tilsynet ses klippet igennem sammen med dagplejer, og det drøftes, hvad der fungerer godt i samspillet, ligesom det helt naturligt ofte giver anledning til et arbejds punkt for den enkelte dagplejer frem mod næste tilsyn.

I sit udgangspunkt er Marte meo en terapeutisk metode, hvor der udelukkende fokuseres på det gode eksempel ud fra devisen om en anerkendende tilgang. Eftersom dagplejen er en fagprofessionel kontekst, så anvender vi ikke metoden terapeutisk, og vi opholder os derfor heller ikke udelukkende

⁴ Marte Meo er en interaktions-analyse metode som bruger videooptagelser for at forbedre samspillet mellem børn og brugere på den ene side og professionelle på den anden.

ved det der fungerer godt, men i stedet fokuserer vi på det, der er vigtigt. Det vigtige kan i denne sammenhæng både være anerkendelsen af det eksemplariske udviklingsstøttende samspil, ligesom det kan være, at vi skal gøre noget bedre videre frem.

Praksisfortællinger

Vores dagplejepædagog (som fører tilsyn med dagplejerne) var optaget af, at vi skulle prøve at arbejde mere systematisk med praksisfortællinger⁵. Praksisfortællinger kan som metode bl.a.; "Identificere centrale problemstillinger i arbejdet samt være genstand for problemløsning. Sætte fokus på det positive og berigende i arbejdet, identificere centrale værdier i arbejdet og angive om vi er på rette vej"⁶.

Dagplejepædagog har af 2 omgange besøgt alle dagplejere enkeltvis i middagspausen (når børnene sov), hvor hver dagplejer har forberedt en praksisfortælling ud fra et skriftligt oplæg om forskellige typer af praksisfortællinger, som fx kunne være; solskinshistorien, vendepunktsfortællingen, vanefortællingen, den problemorienterede fortælling mm. Det var en god træning for den enkelte dagplejer i forhold til at reflektere over selve fortællingen, og de for forståelser vi alle bærer rundt på, og som har betydning for, hvad vi ser, og hvordan vi vælger at fortælle om det. Derved blev metoden nyttig i forhold til vores ambition om at udvikle en fagligt selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis.

Sprogets skabende kraft – om at konstruere nye begreber til at begribe med.

I dagplejen er vi overordnet inspireret af socialkonstruktionismen og har arbejdet med den tænkning de seneste 5 år. En af de 4 praksisformer der henhører under socialkonstruktivismen, er sprogets skabende kraft og hvordan vi kan bruge sproget til at forandre, udvikle og forbedre. I arbejdet med læreplanen er vi derfor optaget af, om vi kunne omdøbe nogle af vores meget brugte ord og begreber og derved tildele arbejdet med dem nye forståelser og fornyet energi. Vi tog som det første fat i ordet "aktivitetsplan", som er et ord der er systematisk i brug når vi tilrettelægger indholdet af vores pædagogiske praksis. Med inspiration fra indholdet i det pædagogiske grundlag, valgte vi at omdøbe aktivitetsplan til engagementsplan, og derved i højere grad have fokus på engagementet frem for på selve aktiviteten.

Der er således sket et vigtigt skred i vores forståelse af den pædagogiske opgave med dette nye fokus på engagementet. Tidligere var opmærksomheden rettet mod børnenes deltagelse i forskellige aktiviteter. Og når børnene var aktive og trygge, blev det vurderet, som god pædagogisk praksis. Med engagementsplanerne er der kommet langt større fokus på, hvordan børnene deltager, hvad der fanger deres interesser, og hvad børnene viser de er parate til. Det har skabt en øget opmærksomhed på at følge børnenes rytmer, så situationer kan ændres og tilpasses børnenes egne oplevelser af at være en værdsat deltager. Fx har det betydet en omorganisering af dagplejernes fordeling af opgaver i legestuen. Nu er det den dagplejer, hvis børn udviser størst tryghed i situationen, der går fra til praktiske opgaver, hvor det tidligere var aftalt på forhånd i forhold til et turnusskema.

Arbejdet med engagementsplaner har også medført en øget refleksion – og dermed et redskab til evaluering af den daglige praksis – fordi det med udgangspunkt i børnenes engagementer ikke bliver aktiviteten der er omdrejningspunktet. Det er med til at styrke motivationen i arbejdet, fordi der er

⁵ Praksisfortællinger er fortællinger om centrale og udvalgte episoder eller virkelighedsudsnit fra det pædagogiske arbejdes hverdagslivspraksis, oplevet og fortalt af de mennesker, der arbejder i denne praksis med henblik på at forstå, udvikle eller dokumentere denne praksis. Susanne Ida Mørch/praksisfortællinger.

⁶ Susanne Ida Mørch/praksisfortællinger

skabt begreber for nye fokuspunkter. Her drejer det sig ikke kun om at følge børnenes engagementer, men i lige så høj grad om vores eget faglige engagement i børnene og det man er fælles om i hverdagen. Det er blevet en vigtig erfaring, at det faglige engagement skal udfoldes med henblik på at skabe et *fælles engagement* med børnene. Her er tale om en *delt opmærksomhed*, hvor dagplejer og børn har opmærksomheden rettet mod samme situation, de samme genstande og de samme udfordringer.

Mailtråde som refleksions-metode på distancen

Dagplejen er jo organiseret ved, at den enkelte dagplejer arbejder i eget hjem 4 dage om ugen, hvilket kan besværliggøre hyppigheden af faglig sparring og fælles refleksion. Vi har gennem de seneste 4-5 år derfor anvendt mailen til at skrive i en fælles tråd, hvor vi sammen reflekterer over et givet emne. Eksempler på emner vi har udforsket sammen indenfor det seneste halve år, er f.eks. "afmægtighed i pædagogisk praksis" samt begrebet "selvdisciplin".

I oplægget til mailtråden om afmægtighed lød det;

"Afmægtighed ikke er et begreb, vi ikke taler så meget om, men lad os antage, at vi alle kender til følelsen af, ikke at kunne stille noget op og derved føler afmægtighed. Det kan være et barn der er utrøstelig, et barn der bliver ved at slå/bide, et barn der på tiende dag ikke sover middagslur, eller måske noget helt femte? Støder I indimellem på afmægtighed? Hvad sker der, når I gør? Har I erfaringer/strategier med at håndtere følelsen som I vil dele med os andre? Opfatter I, at følelsen er tabuiseret i en professionel kontekst og hvordan kan vi i så fald legitimere det og få håndteret det sammen på en god måde?"

Korrespondancen viser, at afmagt er en følelse som alle dagplejere kan genkende, men at det også kræver mod at skulle vedkende sig oplevelsen af at være utilstrækkelig og uperfekt. Det er for mange af os uvant at tale med kolleger om det der ikke lykkes, fordi det ofte er forbundet med en følelse af at udlevere sig selv. Her viser mailtråden, at dagplejerne gør sig stor umage for at anerkende hinandens mod til at stå frem med personlige oplevelser af at begå fejl, og de anerkender hinanden for at turde dele erfaringer med afmægtighed.

Dagplejerne giver udtryk for at det er en svær opgave at vedkende sig, at fagligheden ikke altid slår til. Det sker i situationer, når de kommer til at råbe højt, skælder ud, viser frustration, bliver fraværende og handler hen over hovedet på børnene. Det fremkalder en række negative følelser, som nogle ligefrem beskriver ved, at de føler sig flove eller skammer sig over deres reaktioner.

Men dagplejerne fortæller også, hvordan de håndterer afmagts-situationer og at de har lært metoder, der gør dem i stand til at handle professionelt, en dagplejer skriver bl.a.;

"... Jeg ville lyve, hvis jeg sagde at jeg aldrig føler mig afmægtig i mit arbejde. Men måden jeg kommer videre på, er meget anderledes end den var for 20 år siden. Uddannelse, erfaringer, kursus og ikke mindst sparring med kolleger, gør at jeg har fået handlings "værktøjer", der hjælper mig til at komme ud af afmagten, hurtigere og mere hensigtsmæssigt. Jeg bruger aldrig mit værktøj 100 procent, for det ville betyde at jeg er et perfekt menneske og det er jeg så langt fra. Så jeg havner stadig i afmagten til tider. Råber for højt eller skælder ud, eller bliver fraværende. Der har jeg erfaret at "samle" op bagefter, er afgørende for, hvordan man kommer ud og videre. Jeg siger undskyld til børnene. Viser dem at jeg også begår fejl og opfører mig dårligt. Fortæller dem at det var ikke okay at jeg gjorde sådan. Jeg skulle hellere have sagt og gjort sådan og sådan. Det er heldigvis ikke så tit det sker, men det er supervigtigt at erkende, det sker!"

Det går igen i dagplejernes fortællinger, at de har udviklet værktøjer til at håndtere situationer, der fremkalder afmagt. Her nævnes:

- Kolleger som sparringspartnere
- Samtaler med forældre
- Vejledning med dagplejepædagog og refleksion med konsulenter
- God ledelse

En dagplejer formulerer bl.a.;

"... Jeg kender godt den følelse. Den afsætter en frustration i mig over at jeg ikke kan "knække koden" på den udfordring jeg står over for og jeg fortæller mig selv dagligt mens det står på at det nok skal gå, at barnets handling ikke er bevidst for at gøre mig sur, at jeg er et tålmodigt menneske der besidder det ekstra overskud som det kræver lige nu at være dagplejer og så er jeg i dialog med forældrene for at få deres syn på udfordringen med. Jeg forsøger at bruge alt den erfaring jeg har fået igennem årene ved lignende situationer, både hos mig selv og kollegaer."

Afmægtighed er også en oplevelse, der sættes i forbindelse med de strukturelle rammer for arbejdet, som en dagplejer skriver;

"...Samtidig oplever jeg ikke afmægtigheden så ofte og så voldsomt som tidligere og det tilskriver jeg helt klart vores værktøjer, dygtige kollegaer, god vejledning og sparring og god ledelse. Men når jeg oplever en afmægtighed i forhold til et barn, er jeg i dag meget mere bevidst om hvor det er gået galt - jeg er bedre til at aflæse mig selv og situationen - og har derfor lettere ved at bearbejde det, så det ikke går hen og bliver en frustration. Men jeg har oftere og oftere følelsen af afmægtighed i forhold til om den læring jeg giver børnene, er god nok. Er jeg sproglig nok, er der nok udforskning i detaljen, er motorikken udfordret nok og forskelligt, hvad med det kreative og produktive, hvad med det rytmiske og musikken, mad og måltider - er det varieret, spændende og lærerigt nok?"

Björg Kjær⁷ fremhæver håndteringen af afmægtighed som en pædagogisk-metodisk kompetence i pædagogisk arbejde, der fremmer et sagligt og fagligt engagement. I sin forskning fremhæver hun vigtigheden af, at pædagogiske medarbejdere arbejder med en *af-inderliggørelse* af følelser og engagement indlejret i relations arbejdet gennem at gribe til fleksible og kreative tilpasninger af eget samspil med barnet. Tilgangen kan ifølge Kjær spidsformuleres gennem udtrykket "Gå altid tilbage til en fuser" og rummer såvel en tilgang til samspil med barnet som en kollegial parathed til at tale om, at 'fusere' indtræffer i det pædagogiske arbejde, og at man kan lære af dem

Dagplejerne viser i deres kommunikation om afmægtighed, at de er opmærksomme på deres ansvar for at justere sig selv i situationen og samle op i forhold til børnene, ligesom de demonstrerer en stor grad af kollegial tillid i deres parathed til at tale om det sårbare. Deri bliver dagplejernes af-inderliggørende bestræbelser tydelige.

Efterfølgende evaluering af evalueringsmetoder

Læringsforløbets tredje fase blev omorganiseret efter corona-nedlukningen, og blev genoptaget i slutningen af september 2020. På aftenmøder med henholdsvis tirsdags- og torsdagsholdet blev dagplejerne bedt om at drøfte, hvilke former for evaluering, de havde gode erfaringer med, og herunder hvilke former for evaluering, hvor Malthe fik det største udbytte.

⁷ (Kjær, Björg 2010)

Her var der udbredt enighed om, at især refleksionsmøder var udbytterige, fordi der blev skabt et samtalerum for udveksling af forskellige forståelser og kritiske refleksioner over, hvordan man også kunne have handlet.

Det blev fremhævet at arbejdet med læreplanerne havde styrket opmærksomheden på børnenes engagement. Især fokus på børneperspektivet har medført en 'mere flydende' tilgang til alle pædagogiske situationer, fordi der ikke længere kun er fokus på enkelt-aktiviteter og enkelte læringsmål. Med børneperspektivet og engagementsbegrebet er der kommet fokus på det brede læringsbegreb, hvor det er op til os at få øje på lærings- og udviklingspotentialer i forskellige pædagogiske situationer.

I flere observationer i legestuen blev det også klart, at det er svært i alle situationer at være til stede med en delt opmærksomhed. I pludseligt opståede situationer er det nødvendigt at handle spontant, så en dagplejer fx må forlade sin børnegruppe for at træde til med noget praktisk, mens utrygheden breder sig i børnegruppen. Eller når dagplejerne handler spontant uden at kommunikere til kolleger, fordi et barn kræver særlig opmærksomhed.

Tidligere var det en udbredt opfattelse, at målene for arbejdet med læreplaner blev oplevet som nogle ydre fastsatte mål, som dagplejere ikke selv synes de havde ejerskab til. Nu er det blevet tydeligere, at dagplejernes egne intentioner og mål skulle indtænkes i læreplanen – især med fokus på engagement, børneperspektivet og børnenes fællesskaber som fælles pejlemærker.

Som noget helt centralt har det at eksperimentere med forskellige evalueringsformer skabt en større opmærksomhed på børnenes læring (det brede læringsbegreb) som noget der finder sted i alle situationer – både planlagte og spontane og i voksenstyrede og børnestyrede aktiviteter. Det er blevet mere tydeligt, hvordan vi kan differentiere vores kommunikation med det enkelte barn og møde børnene forskelligt.

Vi er også inspireret af arbejde med lydoptagelser fra et læringsmiljø, og vil helt sikkert afprøve det igen. Denne gang vil vi være særligt opmærksomme på, at den der har medbragt lydoptagelsen, ikke fremlægger optagelsen ved at fortælle gruppen, hvad der udspiller sig, og derved kommer til at kompensere for den manglende synssans. Vi skal blive endnu dygtigere til at lytte efter, og sammen udforske hvordan pædagogik lyder, både når den er god og når den med fordel kunne lyde anderledes.

Et forslag til en ny evalueringsform kunne være at genoptage vores undringsdagbog. Den har vi tidligere brugt til at nedskrive, hvad vi har undret os over i løbet af en dag eller en uge. Og den kan være med til at fastholde, hvad vi skal undersøge mere systematisk og have fokus på i den kommende tid.

Slutteligt er vi blevet endnu mere optaget af "at som man råber i skoven får man svar", hvilket også gælder evaluering. Det betyder, at vi fremadrettet vil eksperimentere med at råbe på nye og overraskende måder i bestræbelsen på, at skabe nye perspektiver på Malthes hverdag. For os er det en væsentlig pointe, at kulturen kommer før evalueringen. Vi "ser" med den kultur vi er en del af, hvilket både kan skabe klarsyn, blinde pletter og motivere os i en bestemt retning. Vi kan ikke vriste os fri af kulturen, men vi kan medtænke den som afgørende faktor, og stille spørgsmål ved dens betydning, når vi evaluerer og vurderer.

I læreplanens sidste afsnit formulerer vi ti dogmer, som vi anser som kulturudviklende og hvor ambitionen blandt meget andet er, at de vil gøre os endnu dygtigere til evalueringens svære kunst.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos jer og bliver omsat i jeres hverdag sammen med børnene?

Intro til afsnit om det pædagogiske grundlag

Det har været en løbende drøftelse i dagplejen, på hvilke måder det pædagogiske grundlag på en og samme gang kan og bør være både bevidst og intentionelt og samtidigt intuitivt i arbejdet med børnene - som en form for 'naturliggjort' tilgang.

Vi har arbejdet med forskellige aspekter af *børnesynet* som et af de mest betydningsfulde elementer, fordi det er synet på barnet, dets udvikling og læring, der er med til at bestemme kvaliteten af samspillet og kommunikationen. Vi har drøftet former for viden og kunnen i god pædagogisk praksis, og i hvilket omfang de gode og rigtige handlinger er iboende eller tillærte samt hvordan de kommer til udtryk i konkrete situationer

Undervejs i arbejdet med læreplanen har vi bl.a. reflekteret sammen om dette i en fælles mailtråd. En dagplejer skriver:

"At arbejde i faget har været en stor øjenåbner og stor læring. I dag tror jeg, at jeg er summen af det praktiske arbejde med børnene hver dag, det organisatoriske medlemskab, Marte Meo, sparring med kollegaerne, med Anette og leder. Og så vel også en nysgerrighed på hvordan, små mennesker er indrettet. For jeg mener ikke, at min praksis omkring børnene er tillært (det kan opfattes, som noget vi kan ...), men det har mere været en opdagelse af, hvordan livet kan være i børnehøjde. Den fysiske omsorg tror jeg er indlejret. Den tænker vi ikke så meget over, den ligger som en fast del af vores gener og for mig har den ikke altid været der i så høj grad, som den er nu. Den er igen et resultat af at have opdaget, hvor skrøbelige børnene er og hvad det betyder for vores fælles relationer, at vi altid tager dem alvorligt og støtter dem videre fremad i alt hvad de gør. Samtidig kan vi se resultaterne af den tilgang til børnene. Vi får tifold igen i forhold til det mod de opbygger på at gå videre med livet og alle udfordringerne".

En anden dagplejer skriver:

"... Det er fantastisk, hvor langt man kan nå ved at arbejde målrettet og ved at blive tvunget til at reflektere over egen praksis. Hos nogle... mennesker ligger det helt naturligt - nærmest som en del af deres dna. Hos de fleste af os andre er det resultatet af viden, og ikke mindst vilje til at blive ved med at øve sig, samt det blotte faktum, at det er det, der bliver "krævet" her i vores firma. Heldigvis bliver vi hjulpet til/med at reflektere bl.a. vha. videooptagelser og vores efterfølgende sessions med både Bent, Charlotte og Anette"

I det følgende ses eksempler på, hvordan de fem centrale elementer i det fælles pædagogiske grundlag kommer til udtryk i vores hverdag med børnene.

Børnesyn

I Glostrup Kommune er der udarbejdet et overordnet børne- og ungesyn⁸ som lyder:

- Det er sjovt og trygt at være barn og ung i Glostrup
- Børn og unge møder voksne, der er med skabere af barnets og den unges perspektiv og intention
- Børn og unge er unikke mennesker, der med egne ressourcer har muligheder for udvikling. Vi møder barnet og den unge positivt og stiller relevante udviklingskrav
- Børn og unge har mulighed for at deltage i og bidrage til mange forskellige fællesskaber. Vi skaber muligheder for at barnet indgår i sociale relationer med de forudsætninger og behov og engagementer, som barnet og den unge har
- Børn og unge oplever miljøer med gode fysiske og strukturelle rammer, der giver plads til udvikling af deres alsidige personlige kompetencer
- Børn og unge bliver mødt af engagerede, fagligt kompetente og nærværende voksne, som understøtter relationer og udfordrer børnene.

Ovenstående børnesyn, kommer til udtryk på mange forskellige måder i vores relationer til børnene og i vores forestillinger om, hvordan vi skaber trivsel og udvikling. At skabe trygge rammer om børnenes hverdag er noget grundlæggende i vores kommunikation med både børn og forældre og vante rutiner spiller en vigtig rolle for børnenes oplevelse af tryghed og forudsigelighed.

Børnesynet sætter sig også igennem, når børnene inddrages i måltider og hjælper til med opgaver og roller som de kender. Og samtalerne under måltider er frem for alt det sted i hverdagen, hvor der er tid og rum til at vi får øje på hinanden. I børnenes lege er det karakteristisk at dagplejeren oftest indtager en afventende situation, så hun kan tage barnets perspektiv og se, hvad barnet er parat til.

⁸ Børne- og ungesynet er lavet i 2013 i et samarbejde mellem en række medarbejdere i Center for Familie og Forebyggelse og Center for Dagtilbud og Skole.

I arbejdet med at implementere den styrkede læreplan, har vi opdaget, at rutinerne til tider kan blive begrænsende for børnene. Det kan fx vise sig under samlingen, hvor et eller flere børn bliver optaget af helt andre ting med hinanden end det samlingen rammesætter. Nogle gange brydes rutinerne, fordi vi bemærker, at børnene bliver optaget af noget andet, og andre gange har vi observeret, at samlingen fortsætter uden at børnene viser engagement. Den sidste del er et opmærksomhedspunkt vi arbejder med, nemlig at vi i situationen bliver bedre til at anholde uhensigtsmæssigheder, så vi får ændret praksis i nuet.

Dannelse og børneperspektiv

Ex. En drøftelse om dannelse;

På et aftenmøde havde vi fokus på det nye begreb i læreplanen; dannelse. Vi tog udgangspunkt i spørgsmålet om, hvordan man kunne arbejde med dannelse i praksis – og hvordan begrebet adskilte sig fra udvikling, læring og trivsel. Efter at have arbejdet med det i grupper, kom der flere bud på, hvorfor begrebet var vigtigt. At arbejde med børnenes alsidige dannelse blev sat i forbindelse med at inddrage børnene i hverdagens gøremål. Det bliver også forbundet med at blive bedre til at tage barnets perspektiv, som vi taler om gennem at se *med barnet* ved at følge barnets engagement frem for at se *på* barnet. Det blev et afsæt til senere at omdøbe vores aktivitetsplaner til engagementsplaner⁹.

Drøftelsen om dannelse førte også til, at der blev sat fokus børnenes fællesskaber og deres samspil med hinanden, fordi børnenes også dannes af og med hinanden og lærer at leve sammen med hinandens forskelligheder. Drøftelsen af dannelse kom til at betyde, at både børneperspektivet og børnenes fællesskaber senere blev gennemgående perspektiver på vores refleksionsmøder¹⁰.

Hverdagens gøremål og børneperspektiver er centrale for dannelsesprocesser i dagplejen. Det er det nære praktiske og sociale liv med hinanden, og den gensidighed der opstår omkring det, som er i vores fokus. Det er vekselvirkning mellem at vi som de voksne involverer børnene i den nære verden samt at give plads til at børnene præger verden med det engagement, de udfolder.

Vi er undervejs med at udvikle en *dannelses-ordbog*, så vi får øje på, hvordan vi arbejder med dannelsesbegrebet i dets forskellige betydninger. Vores samtaler om dette har taget afsæt i ministeriets definition i den styrkede pædagogiske læreplan, hvor dannelsesbegrebet kobles sammen med *børneperspektivet*. Her defineres dannelsen som en læreproces, *'hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed for at kunne orientere sig og handle i en global verden som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske'*.¹¹

I Denne dannelsesforståelse lægges der vægt på dannelsesprocessens personlige og sociale dimensioner samtidig med at det er en måde at leve sammen på, nemlig ved at handle hensynsfuldt, kritisk og demokratisk.

⁹ Læs mere om vores arbejde med engagementsplaner under afsnit om evaluering

¹⁰ Læs mere om vores refleksionsmøder under afsnit om evaluering

¹¹ Børne- og Undervisningsministeriet (2018). Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold).

Leg

Leg for livet! Leg er en grundlæggende livs- og læringsform. I leg lærer børn deres verden, andre mennesker og sig selv at kende. Leg er en kreativ aktivitet, den er hitte-på-somheden selv, opfinderens værksted. Leg er nødvendig for det dannede og kreative menneske. Dagplejens ambition er at sætte dragende scener, skabe fristende rammer og lege med.

Det følgende kan ses som et eksempel på flere elementer af det pædagogiske grundlag, herunder legen:

EX. Ekstern observation fra legestuen:

Ved et bord fordriver børnene og to dagplejere ventetiden med at de en efter en begynder at klappe i bordpladen. Det følges op af dagplejerne som klapper med til stor fryd for børnene. Børnene ved det andet bord følger efter. Det virker ikke upassende for dagplejerne.

Dette kan ses som et eksempel på leg, fællesskab, dannelse og på dagplejere, som lader sig inspirere af børneperspektiver. Med Berit Bae (1988) kan man tale om rummelige mønstre i stemmeleje, gestik og ansigtsudtryk – og om et tolerant læringsmiljø.

Læring

Lær os noget! Læring skal ses og sanses, røres og gøres. Læring foregår i krop og med sanser såvel som i tanke og tale. Legen er en guldgrube for læring. Og lære-praksisser er mangfoldige: lagttagelsen og imitationen af andre, der allerede kan, er én af de vigtigste læringskilder for børn. Samarbejdet med yngre børn giver selvsikkerhed og samværet med ældre børn er den rene mesterlære. Kønsoptdelte og blandede grupper giver forskellige muligheder. Voksne ved meget, og det skal bruges.

Vi taler her om læring i en bred forståelse. Læring kan både handle om intenderet læring af noget bestemt, og det kan også handle om ikke-intenderet læring som sker i samspillet mellem os og børnene og ikke mindst i relationer mellem børnene.

EX Ekstern observation på legepladsen:

Dagplejeren begynder at rode i en bunke blade med en skovl. Se her, siger hun. 'Man kan få en masse blade op på skovlen og så kan man se om der er nogle dyr med.' Børnene graver ivrigt med deres egne skovle. Dagplejeren får øje på en bille i bladbunken hos et af børnene. Hun stikker hånden frem og får billen til at kravle op i sin hånd. 'Vil du holde den i din hånd' siger hun til en af børnene. Barnet stikker hånden frem og billen kravler fra barnets hånd og op ad flyverdragten. De to andre børn kigger på. Barnet bliver lidt utryk ved situationen da billen kravler op ad brystet. Dagplejeren tager billen og siger, at nu skal vi sætte den ned igen, så den kan gemme sig i bladene.

Eksemplet illustrerer en intuitiv praksis, hvor dagplejeren gør blade, insekter og gravning til et fælles tredje for gruppen af børn. I måden hun tager billen op i hånden på, viser hun en kropslig

åbenhed for billen som et levende væsen, der måske kan inspirere barnet til også at turde at have billen kravlende på sig.

I den efterfølgende samtale om ovenstående eksempel har flere af os kunnet genkende denne kollegas måde at være i kontakt med naturen og børnene på, og eksemplet viser en væremåde i relation til natur og til børn, som har dannelsesetisk værdi.

Det er især den rammesættende rolle, der afspejler et børnesyn, hvor vi tillægger det stor værdi, at børnene lærer ved at hente inspiration i de materialer og legeredskaber, som stilles frem. Fx når en kasse med lege-mad-ting stilles frem på gulvet, så børnenes nysgerrighed vækkes og giver dem nye roller i forhold til hinanden. Børnene udfordres også med passende indspil, som er udtryk for, at vi har blik for, hvad børnene er parate til i deres udvikling.

Børnefællesskaber

Vær med! Der er fokus på skabelse af berigende og vigtige fællesskaber og nære relationer til både børn og voksne. Børn skal have gode erfaringer med at passe på hinanden og hjælpe hinanden. Der skal også være plads til konflikter og forskelligheder, for det hører med til livet. Dagplejen skal tilbyde en vejledende ramme, så nærvær og tilhør kan opstå og uenighed håndteres. Ambitionen er, at dagplejen introducerer et demokratisk liv ved at børnene oplever at have indflydelse på deres dagligdag i legestuen og i dagplejehjemmet.

Børnene skal erfare, at det er deres dagpleje. At de har indflydelse, og at de bliver taget alvorligt både i det lette og legende, og når noget er svært. Det er vigtigt, at børn får erfaringer med, at de "selv kan", men også at der er vejledning og støtte at hente fra voksne og andre børn, der kender dem godt. Børn bliver set, hørt og mødt på egne præmisser, og dagplejeren gør sig umage for at støtte børnene i at skabe og være til stede i sociale relationer og fællesskaber.

Selv om vi tillægger relationen til det enkelte barn stor betydning, så er der også et klart fokus på børnenes indbyrdes samspil. Her kommer vores børnesyn til udtryk ved at vi har udviklet et godt blik for, hvordan børn søger kontakt med hinanden, inviterer hinanden ind i leg og aktiviteter og prøver at hjælpe hinanden. I vores iagttagelser af egen praksis i hjemmet viser det lille fællesskab sig at være den helt afgørende faktor for børnenes læring og udvikling.

Vi har blik for den interesse børnene viser for hinanden, og med inspiration fra Marte Meo "sammenkæder" vi børnene, så de får øje på, at de er en del af noget større - et fællesskab. Det gør vi bl.a. ved at sætte ord på børnenes initiativer og kontaktforsøg, som til tider også kan være voldsomme og give anledning til gråd og konflikter. Vi benævner de positive intentioner bag handlinger, der kan virke uhensigtsmæssige. I mange grupper vil der ofte være børn der befinder sig i periferien af fællesskabet og her er det særlig givende, at vi ved, hvordan vi kan understøtte de mikro-processer som samspillet er gjort af.

Et eksempel fra en dagplejer fortalt på til tilsyn;

Lisa er en pige på 2 år, der let kan befinde sig i perifer af fællesskabet da hun hurtigt bliver overvældet og er en smule ængstelig. I samme børnegruppe har vi Anton på halvandet år, som er en hurtig og initiativrig dreng og det betød, at Lisa trak sig fra alle Antons initiativer til samspil. Dagplejer har derfor arbejdet fokuseret på at benævne Antons initiativer og intentioner således at Anton fremstår mindre uforudsigelig og voldsom for Lisa. Det har bevirket, at Lisa i højere grad kan tage imod Antons legeinitiativer og indgå i samspillet.

Andre eksempler på arbejdet med dannelse af børnefællesskaber er, når vi arrangerer det fysiske rum med legeredskaber, som børnene indtager efter tur (fx hopperedskaber, forhindringsbaner) hvor de hele tiden øves i at vise hensyn til hinanden. I dette lille og overskuelige fællesskab socialiseres børnene gradvist til at kunne færdes i større fællesskaber som fx legestuen.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber I hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Nedenstående kan fx indgå i beskrivelsen:

Eksempler og refleksioner omkring læringsmiljøet gennem hele dagen

Hvordan veksler I imellem børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer?

Beskriv overvejelser omkring organisering

I det følgende kommer vi med eksempler på, hvordan vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Begrebet læringsmiljø kan forstås på forskellige måder og i dagplejen har vi arbejdet med gennemgående temaer: *Det pædagogiske rum*, *aktørerne* og *den pædagogiske proces*. I praksis er de tæt forbundne og spiller sammen, men her forsøger vi at beskrive dem hver for sig.

Det pædagogiske rum

Denne dimension omfatter det fysiske, det sociale og det stemningsmæssige læringsmiljø, som det udfolder sig på fx legepladsen, til samling, i science rummet, i legestuen eller i vores hjemmepraksis. Organisering af rummet er af stor betydning, hvad enten det drejer sig om organisering af møbler, genstande, tid, aktiviteter, arbejdsopgaver, voksne eller børn.

Science er et nyt begreb i den styrkede læreplan, og i dagplejen skulle vi bl.a. forholde os til, hvordan vi kunne skabe et fedt og engagerende læringsmiljø med udgangspunkt i science. To dagplejer kom på inspirationskursus og dagplejerne udtaler selv følgende;

”Woouuu!! Hvor er det vildt, at et mini-naturkursus i kommunen skulle sætte gang i så mange tanker om læring, nysgerrighed, udforskning og fællesskab. Kogt ind til en ”science-terning” blev

ideerne omsat til indretning af et rum i legestuen som indbyder sanserne og nysgerrigheden til at gå på jagt efter noget nyt og ukendt både alene og i fællesskab.

Et rum hvor rammerne er skabt af de voksne, og hvor børnene kan gå på opdagelse i det tilgængelige. Mere konkret handler det om at der er adgang til at fordybe sig i leg med forskellige materialer, som kan sanses, sorteres, tælles, blandes og vendes på hovedet med en voksen ved sin side som nysgerrigt følger børnenes vej. Og hvad siger Malthé så til det? Han har taget rummet til sig og nyder at kunne stå i et varmt rum kun iført ble og plaske og hælde vand samtidig med at han kan lyse med lommelygten og se hvilke skyggevirkninger det kan give alt imens hans kammerat triller bolde gennem et rør”

Dagplejerne har i høj grad taget rummet til sig, idet det hele tiden står klar som et lille indbydende læringsunivers, der opfordrer til udforskning og som giver den voksne mulighed for at lære børnenes interesser og udfordringer at kende. Samtidig har det lært os voksne, ikke at være fordomsfulde i vores og børnenes tilgang til de forskellige muligheder der er, hvilket giver nogle nye og gode opdagelser.

Vi har erfaret, at et fleksibelt læringsmiljø fordrer opmærksomhed og bevidsthed hos os om måden, vi organiserer det pædagogiske rum på. Samtidig er læringsmiljøet også funderet i vores fornemmelser for situationen og et internaliseret beredskab for en fleksibel og tryghedsskabende pædagogik, som udfolder sig intuitivt.

Ét eksempel på denne opmærksomhed kom frem under vores drøftelser af engagementsplaner:

EX.: Personalemøde om engagementsplaner

Vi drøfter engagementsplaner for den nærmeste fremtid. Et væsentlig hensyn i planlægningen viser sig i form af at have blik for at sammenkæde børnegrupper sammen på tværs af alder, men også at sikre, at de ældste børn kan få skabt et fællesskab, som ikke forstyrres af de yngste børn. Vi taler om, hvordan læringsmiljøet bør planlægges efter den aktuelle børnegruppe og engagementsplanen skal udarbejdes med afsæt i dét vilkår. For eksempel vises der hensyn til, at der i den efterfølgende periode vil være relativt mange nye, små børn, hvorfor tryghed vælges som pædagogisk prioritet i organisering af fysiske, sociale og stemningsmæssige rum

Den hjemlige kontekst giver mulighed for et fleksibelt læringsmiljø, fordi det er muligt at bevare fysiske spor fra en voksenstyret aktivitet først på dagen og muliggøre at børnene senere på dagen kan genoptage aktiviteten på deres egen legende måde. Et eksempel på dette er en kollega, som havde lagt pude/forhindringsbane om formiddagen, som senere på dagen blev indtaget af børnene med stort engagement.

Aktørerne

Aktører i læringsmiljøer er både børn og voksne. Denne dimension har fokus på samspil og på deltager-roller, fx hvem der er initiativtager, styrende, på deltagelsesmuligheder og på et fælles og differentieret engagement.

Vi har løbende drøftet de udfordringer og dilemmaer, der viser sig i forhold til vores deltagerroller:

- At balancere børnestyring vs voksenstyring. At arbejde for at børns medbestemmelse skal præge aktiviteter og relationer i aktiviteter og rutinesituationer, og at være åben for at opdage at det kan blive for kaotisk og dernæst justere processer i forhold til det uden at benævne nogle børns handlinger negativt.
- At være et bindeled og en 'inspiration' i børnenes leg og samtidig søge at undgå ikke at blive for entydigt et centrum for børnenes gunst/opmærksomhed
- Kunsten at holde sig tilbage i leg med børnene– og at det kan være svært, at vente med sine indspil og forslag til børnene

EX: Fra observation i legestuen:

Dagplejerne taler lavmælt til børnene og giver korte beskeder til hinanden. De fortæller hvad de gør og hvilke børn de sætter sig sammen med. Det er børnene der tager initiativerne og dagplejerne følger op med bekræftende bemærkninger.

EX: Ekstern observation fra science-rummet:

De to dagplejere kommenterer ivrigt hvad børnene gør. De går ikke forud for børnenes nysgerrighed, men lader sig vejlede af børnenes initiativer. De kommenterer hvad børnene gør og deler deres opmærksomhed med børnene. Tonen er opmuntrende og fra deres positioner på gulvet inspirerer de børnene til at gentage, det de har gang i. Rulle flere bolde gennem røret, røre ved mere sand, som de strør ud på gulvet, kaste med hø ned i en spand, flytte sten rundt i forskellige beholdere. Tilsyneladende er det først og fremmest børnenes sanseoplevelser de lægger vægt på.

Observationen gav efterfølgende anledning til at drøfte voksenpositioner i forhold til aktiviteter med børn og sidenhen blev det et udviklingspunkt i vores praksis at arbejde med at variere vores positioner i forhold til børnene.

Andre eksempler på måder vi arbejder med deltagelsesmuligheder, viser sig i disse eksempler:

Et måltid

EX 1: Dagplejeren spørger de to største børn om de vil hjælpe med at lave frokost. Hun rækker dem gulerødder og rivejern. De sætter sig ved spisebordet og river løs, mens det yngste barn sidder i sin høje stol og kigger på. Derefter beder dagplejeren den ene pige om at sætte en tallerken med agurkeskiver på bordet. Den anden pige venter, og dagplejeren spørger, om hun vil bære to krus over på bordet. Det gør hun stille og roligt. Under måltidet spørger dagplejeren pigerne om de vil række hende smør og pålæg. Dagplejeren taler med børnene om hvad det er de spiser og hvad de kan lide. De holder deres mad frem og viser til hinanden.

EX 2: Dagplejeren har dækket bordet i det lille køkken, hvor alt er tilberedt på forhånd og stillet frem på bordet. Så beder hun børnene om at finde deres faste pladser. De to store børn kravler selv op på deres stole. Under måltidet taler dagplejeren med børnene om, hvilket tøj de har på, og hvilke farver tøj de har.

Hun viser også børnene, hvad hun selv har på, og fortæller børnene, hvad tingene hedder. Børnene gentager ordene. Børnenes opmærksomhed er rettet mod dagplejeren og ikke mod hinanden.

I disse to måltidssituationer indtager kollegerne forskellige roller, som også betyder at børnene tildeles forskellige roller i samspillet med den voksne. Her vægtes to forskellige hensyn: I det første eksempel er det hensynet til at inddrage børnene, så de lærer, hvordan man hjælper hinanden. I det andet eksempel er der mere fokus på, at børnene lærer hvad ting hedder med dagplejeren som styrende i samtalen.

EX: Arbejdet med en dilemma-model

På et aftenmøde arbejdede vi med at øge vores opmærksomhed på vores roller gennem refleksioner over værdier i en dilemma-model. Perspektivet handler om, hvornår noget kan blive *for meget* og *for lidt af det gode*. Vi arbejdede med oplevelser fra egen praksis ud fra spørgsmål om børne- og voksenstyrede situationer. I forhold til *børnenes initiativer* overvejede vi: Hvornår kan det blive for meget af det gode, når initiativer overlades til børnene? Og hvornår kan det blive for lidt af det gode? I forhold til *voksenstyrede aktiviteter* blev det overvejet: Hvornår kan voksenstyring blive for meget af det gode? Og for lidt af det gode?

Det gav anledning til, at vi fik indblik i, at vi i hverdagen står over for nogle svære valg, hvor det kan være vanskeligt at afgøre, hvad der er det rigtige at gøre. Vi fik øje på, at der ofte er forskellige hensyn, som skal afvejes mod hinanden. FX hensynet til at støtte det enkelte barn og hensynet til at støtte de andre børn samtidig. Hensynet til at stimulere børnenes lege med nye forslag og hensynet til at lade børnene selv prøve sig frem. Hensynet til at give børnene mulighed for selv at løse konflikter og hensynet til at de muligvis er for små til at magte det.

Den pædagogiske proces

Den pædagogiske proces i læringsmiljøet forstår vi som en opmærksomhed rettet mod, hvad børnene udvikler og lærer, og hvordan vi løbende oplever børnenes engagement.

Det viser sig fx når børn går i gang med at undersøge ting og sager, mest hver for sig. Vi benævner opmuntrende hvad børnene gør. Vi går ikke forud for børnenes nysgerrighed, men lader os vejlede af børnenes initiativer. Vi fortæller heller ikke altid hvad tingene hedder, men skaber fælles opmærksomhed om det børnene er optagede af.

Et eksempel er dette:

Tre af de ældre piger sidder på bordet. Én har en dukke, én har en bamse og én har et tog. Pigerne ser ud til at have opmærksomhed på hinanden, uden at de direkte henvender sig til hinanden eller leger sammen. De siger noget hver især om den ting, som de har i hånden. Dagplejeren gentager nogle af ordene og siger på et tidspunkt "Vi kan godt lege alle sammen"

I begge eksempler lader den pågældende dagplejer børnene tage initiativet og vælger at være mere følgende end guidende i forhold til det, og begge eksempler afspejler et dilemma. I det ene eksempel giver dagplejeren opmærksomhed til børnenes brug af ting og sager, og der lægges mindre vægt på sproglige benævnelser og den voksenstyring, som det utilsigtet kan afstedkomme. Det kan være problematisk i lyset af sprogstimulering.

I det andet eksempel er lader dagplejeren det være op til pigerne om deres fælles engagement i deres respektive legegenstande kan blive til en fælles leg, som er et hensyn til at lade det udgå fra pigerne selv. Dette hensyn bliver måske i denne situation for dominerende i forhold til at lade sig afbalancere af et hensyn til at forstærke den opmærksomhed, som pigerne ser ud til at have på hinanden.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder I med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Nedenstående kan fx indgå i beskrivelsen:

Hvordan inddrager I forældrene i at være aktivt deltagende og tage ansvar for at støtte deres barns trivsel, læring og udvikling.

”I Glostrup Kommune vil vi gerne have et godt samarbejde mellem forældre og dagtilbud/skole, fordi vi ved, at det påvirker børns trivsel og læring positivt, når forældresamarbejdet fungerer”, sådan indledes et styringsdokument om forældresamarbejde i Kommunen – det er vi selvfølgelig enige i, men vi får lyst til at tilføje, at vi vil have et godt forældresamarbejde, fordi vi simpelthen ikke kan lade være. Daglejen har vi en målsætning om, altid at give forældrene lidt mere og lidt bedre service end de forventer – det er en god styringsmekanisme. Det gælder uanset om det er nytilflyttede borgere der kontakter os, for at høre lidt om Daglejen, de skal lægge røret på med en særlig god oplevelse af at blive mødt af interesse, nærvær og faglig kompetence ligesom det skal gælde de forældre, der indimellem kontakter ledelsen med en bekymring eller andet de ønsker at drøfte vedr. deres barn og/eller dagplejer. Her er vi anerkendende, udforskende og nysgerrige, og vi tyer ikke til forsvarstaler og hurtige forklaringer. Også de, skal gå ud ad døren med skuldrene nede og oplevelsen af, at det var godt de henvendte sig. Det skal være tydeligt for forældrene, at der ledes konsekvent til gavn for kerneopgaven, og at vi sætter en ære i at vedkende os, hvis der er noget vi ikke gør godt nok, og som skal være bedre videre frem.

Et fast punkt på dagplejens forældremøder er ligeledes at bede forældre drøfte gruppevis, hvad vi i dagplejen kan gøre bedre. Efterfølgende fremlægger hver gruppe af forældre deres pointer og ønsker som drøftes i plenum. Vi har gode erfaringer med, at det er nemmere for forældrene at fremkomme med kritik og forbedringsforslag, når vi inviterer til dette ved netop at sætte det på dagsordenen. Og vi har altid oplevet gode, saglige og sobre drøftelser, som vi sammen kan blive klogere af.

Vi er optaget af at feje for egen dør. Så når der spørges til, hvordan vi inddrager forældrene til at være aktivt deltagende og tage ansvar for deres barns læring og trivsel, så er vi mere optaget af at tage aktivt ansvar for vores egen indsats i det tidsrum børnene er hos os. Vi oplever helt generelt, at forældrene er aktive omkring deres børns trivsel, læring og dagligdag, og at de forventer at blive hørt og inddraget – heldigvis. Vi er imidlertid også opmærksomme på, at det er hårdt at være småbørnsforældre, og vi er af den overbevisning, at forældre selv er de bedste til at vurdere, hvor aktivt de fx skal deltage i diverse arrangementer i dagplejen.

Forældresamarbejde og formidling af den pædagogiske praksis

Vi opfatter AULA som noget der kan bringe dagpleje og forældre tættere sammen og det er her vi formidler pædagogik i ord, billeder og små videoklip, gerne stemningsfuldt, varmt og beskrivende. Det er ligeledes her vi formidler, hvad der rører sig netop nu, hvad vi er optaget af på de store linjer, og hvordan vi fx

arbejder med det udviklingsstøttende samspil, som jo er en væsentlig del af det pædagogiske grundlag i den nye styrkede læreplan. Det er her vi bl.a. giver indblik i vores pædagogiske arbejde med science og det kan være her vi fx formidler vores refleksioner over håndteringen af "afmægtighed i pædagogisk praksis". Både som et kig ind i den hverdag deres barn har i dagplejen, og som evt. inspiration, hvis der er noget forældrene kan lyst til at prøve af hjemme

Eksempel fra opslag på AULA i uge 5 2021:

"Kære forældre

Så er en kold uge gået og kyndelmisken har rigtig fået slået knude på termometret. Men sne og frost kan også noget, så det har vi benyttet os af.

Mandag blev vi indenfor og lavede vintergækker og erantis. Vintergækkerne er et omrids af børnenes hånd og erantissen er et omrids af børnenes knytnæve – det var lidt af en svær øvelse pludselig at skulle lukke hånden.

Tirsdag gik vi i haven og fandt en enkelt vintergæk og en enkelt erantis. Vi samlede sne og is i en spand, som vi tog med indenfor for at se hvad der sker, når det kommer ind i varmen. Vi var kun ude i kort tid, for det var koldt, specielt for Isabella, som helst vil have bare hænder. Indenfor fik vi varmen ved vores playliste som har nogle gode bevægelsessange.

Onsdag lavede vi fastelavnskatte af karton og silkepapir, og de blev rigtig fine.

Torsdag havde Fateh fri og Isabella og jeg gik i legestuen, hvor vi skulle hente nogle bolde der kan komme ind i fastelavnstønden (når den skal slås ned i næste uge). Legepladsen var indbydende med sne, så vi forsøgte os med et par kælketure på en plasticpose. Hjemme kom vi nogle legedyr i små spande med vand og stillede dem ud på terrassen -forberedelse til "befri dyrene" fredag.

Fredag var dagen hvor alle de indefrosne dyr skulle befries, der var også indviklede dyr i elastikker, og vi tog det hele ud i køkkenet og brugte koldt og varmt vand til befrielsen."

Eksempel fra Aula 31 januar 2021:

"Kære forældre

Så er januar måned hastet forbi, det har været en god måned med mange fantastiske oplevelser. Vi har været meget ude i naturen, vi har bla været ved søen hvor vi har fodret ænderne, de var meget nærgående, så vi fik rigtig set fjerdragstens flotte farver. Vi har set vandet på søen fryse til is og konstateret, at ænderne nu er fløjet bort, vi har talt meget om hvor de mon nu er henne.

Flere gange har vi været forbi Solsortevej hvor vi har fulgt med i at arbejdsmændene er ved at lave nyt fortov. Der har været en stor lastbil med kran og grab som løftede de store fliser op, og smed dem på ladet med et ordentligt brag. Det var en stor oplevelse at følge med i. Den næste gang vi lagde vejen forbi, var de i gang med at lægge de nye fliser på og stampe dem på plads. Der holdt nogle mindre maskiner som ikke var i brug, så der var rig mulighed for at få lov til at nærstudere dem.

Vi har også været i skoven og se hvordan den ser ud, når kong vinter har været forbi – grenene og skovbunden var helt hvide af sne og frost og alle vandpytterne var frosset til is og det var sjovt at trampe på dem og høre knækkelyde.

Og så har vi naturligvis været i haven og lege med vores helt fantastiske nye legetøj; sne! Vi lavede blandt andet fodspor og en lille snemand.

Inde i varmen hygger vi os i øjeblikket med at læse bøger, bla en bog, som omhandler den hverdag vi kan genkende her i dagplejen. Alle børnene er meget engageret og vi har en skøn dialog under højt læsningen. For hver dag der går udvider vi fortællingen med nye opdagelser/iagttagelser.

Vi holder også af at synge sange med fagter og favoritsagen i øjeblikket er "dragen den er vild og stor". Harly og Elina bruger meget tid på at bygge forhindringsbaner med skamler og trædesten – de kravler, balancere og hopper på livets lyst og nogle gange bliver sofaens ryglæn også inddraget.

Det er dejligt at se hvordan børnenes fællesskab blomstrer fra dag til dag, og at de knytter et helt særligt bånd. Jeg har vedlagt et sødt lille videoklip, så I kan få en snert af deres fællesskabsbånd.”

Vi arbejder på at gøre os umage med et særligt personligt kendskab, som vi bygger op over tid. Når vi f.eks. modtager børnene om morgen bekræfter vi relationen til barn og forældre ved at spørge til situationer og hændelser, de har talt om dagen før. Det giver indsigt i børnenes hjemmeliv, som over tid udvikler sig til et kendskab til familien og en referenceramme i arbejdet med det enkelte barn og i forældresamarbejdet.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber I et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Med børn i udsatte positioner forstås en sammensat gruppe af børn, der fx kan være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv. I lighed med andre børn lærer og udvikler børn i udsatte positioner sig i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø og i mødet med en velfunderet pædagogisk faglighed. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særligt tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter (Børne og undervisningsministeriet).

Børns mulighed for deltagelse handler i høj grad om, hvorvidt det pædagogiske læringsmiljø opstiller barrierer eller skaber muligheder for deltagelse. Børn har forskellige forudsætninger for at deltage i fællesskabet. De har forskellige interesser og kommer med forskellige erfaringer. *Udsathed* er ikke et karaktertræk ved barnet. En udsat position er altid relationel og opstår i relationen mellem barnet, børnefællesskabet og det pædagogiske læringsmiljø. Ligesom deltagelsesmuligheder gør det. En udsat position betyder, at barnet står på kanten af børnefællesskabet og oplever vanskeligheder ved at bidrage til eller deltage aktivt i aktiviteter, leg og rutiner i dagligdagen. Og det kan der være mange årsager til. Men man kan sige, at hvis et barn har for mange dårlige dage i træk, er det anledning for os at udforske, hvilke muligheder det pædagogiske læringsmiljø giver barnet for udvikling.

Børns selvinitierede leg er helt central for børns deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet og er et område, hvor vi indimellem kan opleve, at det er særligt vanskeligt at understøtte børn i udsatte positioner. Børn har varieret viden om, hvad og hvordan man kan lege. Noget vi har gjort brug af, er bl.a. at gruppen af børn får flere fælles historier, oplevelser og temaer at lege med og

ud fra. Vi arbejder derved med at øge børnegruppens fælles legeviden og understøtte at lege, der bygger på de fælles erfaringer ved at tilbyde børnene relevante rekvisitter, gode lege-steder og inspiration til legens udfoldelse.

Det er nemt at blive enige om, at børn, der bliver mødt og italesat som ressourcefulde, har stærkere grobund for at trives og udvikle sig. Men når børns adfærd opleves som grænseoverskridende, har vi erfaret, at det være en udfordring at forstå barnet og holde opmærksomheden på dets ressourcer, så det er vigtigt, at vi i dagplejen erkender, at det skal vi hjælpe hinanden med at holde fast i. En løbende opmærksomhed i dagplejen er derfor, hvordan vi kan støtte hinanden i at holde fast i ressourcesynet, når det er svært. Vi taler med hinanden og med børnegruppen om, hvad hvert enkelt barn kan bidrage med, på den måde er vi med til at forstørre alt det, som faktisk lykkes for barnet og understøtter endnu flere succesoplevelser.

Som tidligere nævnt har modtager alle dagplejere tilsyn af en dagplejepædagog en gang om måneden. På disse tilsyn drøftes børnegruppen ligesom det enkelte barns udfordringer og ressourcer drøftes, og der gives vejledning og sparring i forhold til den pædagogfaglige indsats. Som beskrevet under afsnit om evalueringsformer arbejder vi med at udfordre egen og andres grundlæggende antagelser, hvilket også er et nyttigt greb at bringe i spil i forhold til hvordan vi ser og forstår det enkelte barn. Vi kan her anholde mønstre og narrativer som ikke er nyttige, og i fællesskab skabe nye fortællinger der åbner for nye og bedre handlemuligheder (se fx afsnit om evalueringsformer hvor vi skriver om praksisfortællinger) Ved alle tilsyn udfylder pædagogen et tilsynsskema¹², og der noteres kort relevant info om det enkelte barns udvikling lige som pædagogiske arbejds punkter noteres så der kan følges op på næste tilsyn.

For uddybende beskrivelse og konkrete eksempler læs evt. afsnit i læreplanen om børnefællesskaber.

Børn i udsatte positioner kan også forstås som børn der er udsatte på andre måder end at de befinder sig på kanten af fællesskabet. Her trækker vi på et godt tværfagligt samarbejde, som kan bidrage med specialviden og vejlede os omkring særlige fokuserede indsatser såsom piktogrammer, sprogindsatser, sanseprofiler mm, og på den måde kan bidrage til at udvide handlemulighederne i det pædagogiske læringsmiljø.

Er et barn udsat som følge af hjemlige forhold har vi et tæt samarbejde med en forebyggende socialrådgiver som er koblet op på dagplejen, og vi har mulighed for at etablere kontakt mellem familie og socialrådgiver.

¹² Tilsynsskema er vedlagt som bilag under dokumentation

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Dagplejerne benytter de lokale tilbud såsom biblioteket, brandstationen, dyregården samt de lokale butikker når der handles ind til frokost mm.

På spørgsmålet om hvordan dagplejerne inddrager lokalmiljøet skriver en dagplejer følgende;

" I forbindelse med at inddrage lokalsamfundet benytter vi os meget af de lokale snegle - både dræbersnegle, vinbjergsnegle og almindelige snegle, samt skolopendere og regnorme. Lokale mælkebøtter og bellis inddrages også i læringsmiljøet, når de popper op rundt omkring i byen (mest forår og sommer) og om onsdagen har vi særlig fokus på skraldebilerne i mit område - det skaber megen læring i forhold til affaldssortering og materialer og hvis skraldemændene både dytter og vinker så har vi været rundt om de fleste af læreplanstemaerne på sådan en formiddag :-)
Derudover er der jo etableringen af letbanen, som giver stor indsigt i forskellige gravemaskiner, tromler, lastbiler osv. Det kan være en ren fest at stå og følge det."

Ovenstående er et fint eksempel på hvordan der arbejdes generelt i dagplejen, og hvis man kigger godt efter, vil man kunne finde os overalt i bybilledet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Beskriv hvordan I arbejder med det fysiske læringsmiljø:

- Støj, indeklima, lysforhold, legeplads mm.

Beskriv hvordan I arbejder med det psykiske arbejdsmiljø

-Samspil mellem børn og voksne og mellem børnene

Beskriv hvordan I arbejder med det æstetiske børnemiljø

- Indretningens betydning for børnenes udfoldelsesmuligheder
- Indretning og udsmykning inde og ude

Alle dagplejere har fået gennemgået deres dagplejehjem med udgangspunkt i en børnemiljøvurdering¹³ bestående af 26 spørgsmål der kommer rundt om det fysiske, psykiske og æstetiske. Vurderingen af børnemiljøet er ligeledes en del af det månedlige tilsyn, som føres i alle dagplejehjem.

Noget af det der optager os i forhold til børnemiljøet i en dagpleje, er bl.a. at se på; om børnene ”hjemmer” den. I dagplejen bryster vi os af, at vi kan tilbyde børnene et hjemligt miljø, men begrebet hjemligt er jo ikke i sig selv nødvendigvis en kvalitet. Kvaliteten af det hjemlige miljø afhænger af om børnenes adfærd afspejler at de føler sig hjemme – om de operationelt ”hjemmer den”.

Vores 11 dagplejehjem er forskellige i både størrelse og indretning, men de bærer alle præg af en indretning der opfylder kriterierne for et dagplejehjem. Tidligere har vi erfaret, at det der ved første øjekast kunne ligne et rigtig godt og rummeligt dagplejehjem rent faktisk kunne blive overhalet af en lille lejlighed. Et godt børnemiljø handler nemlig i langt højere grad om, hvordan kvadratmeterne er indrettet og hvad de inviterer til. Med andre ord handler det i højere grad om hjemmeregler, om legezoner og om stemning, tolerance, engagement og hjerterum.

Spørgsmålet om hvordan vi arbejder med det psykiske børnemiljø, herunder samspillet mellem børnene og samspil mellem barn/voksen, giver ikke mening at udfolde selvstændigt under dette afsnit. Det er hovedsageligt det den resterende læreplan omhandler og det udfoldes specifikt i afsnit om det pædagogiske grundlag samt under punktet om evaluering.

¹³ Børnemiljøvurderingen er vedlagt som bilag under dokumentation

Arbejdsfællesskabets efterord

Dagtilbudsloven tilskriver, at den nye styrkede læreplan skal være fuldt implementeret i landets dagtilbud den 1. juli 2021. Det har givet anledning til mange spørgsmål om, hvad det vil sige, at læreplanen skal være implementeret – især fordi denne formulering lægger op til en ret så teknisk og instrumentel forståelse af, hvad det vil sige at udvikle pædagogisk praksis til gavn for børnenes udvikling, trivsel, læring og dannelse. Er dagplejens læreplan fuldt implementeret? Svaret må blive nej i fald det indebærer, at vi ser os i stand til at indfri et ideal om, at alle børn mødes af imødekomende, nærværende medarbejdere og fleksible pædagogiske, inkluderende organiseringer fra morgen til aften. Betyder implementeret, at vi har arbejdet indgående med alle elementer i den nye styrkede læreplan, så er svaret ja. Vi er stolte af vores arbejde med læreplanen, det vi har eksperimenteret med, øvet os på, undret os over og fundet mod til - og som i sidste ende er kommet Malthes til gavn. Vi er blevet klogere undervejs og vi har fået øje på det vi er dygtige til, og det vi skal gøre bedre videre frem. Vi har sat nogle læreprocesser i bevægelse, og ambitionen er nu, at den bevægelse fortsætter, og spredt sig som ringe i vandet. Vi må ikke lade mageligheden snige sig ind på os, fordi læreplanen nu er skrevet færdig og efter sigende er "fuldt implementeret". Vi har derfor spurgt os selv, hvordan vi sikrer et brændende engagement, når vi ikke (længere) står på en brændende platform, og hvordan vi bliver ved at prioritere udvikling over komfort. Vores bud på det spørgsmål har vi formuleret¹⁴ i følgende 10 dogmer, der skal holde mageligheden fra døren, kulturen i bevægelse og arbejdsfællesskabet til ilden:

1. Vi skal behandle vores succes med samme grad af selvransagelse som vi behandler vores fiasko
2. Vi skal dræbe illusionen om perfekte forhold
3. Begreberne "læringsmiljøer", "inkluderende fællesskaber" og "aktivitetsplaner" bandlyst de næste 12 måneder og vi må tilstræbe alternative måder at tale om praksis
4. Vi skal synes det er langt federe at stille spørgsmålene end det er at hvile i svarene
5. Vi har ikke krav på at alt skal give mening til alle tider – men vi er forpligtet på at gøre os umage
6. Vi vil opdage fremfor at gentage
7. Vi beskytter og fejrer de medarbejdere der forholder sig kritisk til organisationens succes
8. Vi møder ikke hinanden hvor vi er, men hvor vi bør være
9. Vi evaluerer blandt andet vores praksis ved hjælp af lydoptagelser
10. Vi husker på, at gode resultater langt fra altid er forårsaget af gode beslutninger

¹⁴ Bl.a. inspireret af (Ankersen, sult i Paradis, Turbulenz, 2013) og (Haslebo, Organisatorisk medlemskab, Dansk Psykologisk Forlag 2013).